

Hr Mart Laidmets
Haridus- ja Teadusministeerium
Munga 18
50088 TARTU

Teie e-kiri 24.11.2015
Meie 02.12.2015

Vastuskiri pöördumisele haridusliku mitmekesisuse kontseptsiooni osas

Lugupeetud hr Laidmets,

Lähtudes Teie e-kirjaga 24.11.2015 saadetud pöördumisest haridusliku mitmekesisuse kontseptsiooni loomise osas esitab Eesti Eraüldhariduskoolide Ühendus (EEÜ) omapoolsed kommentaarid ja arvamused.

Hariduslik mitmekesisus on kogu haridussüsteemi ja koolivõrgu põhimõtteline küsimus ja loomulikult mitte ainult erakoolide jaoks. Mitmekesisuse võimaldamine ja toetamine on väga oluline ja kompleksne haridusstrateegiline küsimus ning sellest omakorda sõltub suurel määral koolivõrgu ülesehitus. Seda teemat ei saa pinnapealselt käsitleda ning ei saa eeldada, et erakoolide ühendused suudaksid vastamiseks antud 1 nädala jooksul oma muu töö kõrvalt nii suure ja olulise teema osas tervikliku nägemuse esitada. Kaasaegse ühiskonna vajadusi arvestava haridusstrateegia kujundamine on meie arusaamise kohaselt HTM üks põhifunktsioonidest ning sisulise diskussiooni arendamise osas on meie pilgud pööratud eelkõige HTM poole. Samas oleme väga tänulikud, et selle olulise teema arutelusse kaasati ka erakoolide ühendused ja oleme alati valmis oluliste küsimuste arutamisse oma panuse andma.

Oleme pisut üllatunud, et HTM saatis erakoolide ühendustele samateema osas mõnevõrra erineva sisuga kirjad. Näiteks Eesti Vabade Waldorfkoolide ja -lasteadeade Ühendusele 24.11.2015 saadetud kirjas oli ära toodud 2015 aasta kevadel HTM poolt kaalutud ning sõelale jäänud järgmised võimalikud tegevused spetsiifilise suunitlusega koolidele:

- 1) õpetajate ja koolipersonali koolitused
- 2) spetsiifiline õppevara
- 3) tegevustoetus ühistegevuseks
- 4) ...

Meile jääb pisut arusaamatuks, miks ühenduste kaupa on siin erisused tehtud. Spetsiifiline eripära ja mitmekesisus esineb teataval määral kõikide erakoolide osas ja see ei sõltu mingisse ühendusse kuulumisest. Õpetajate ja koolipersonali koolituste eripära on olemas ka meie ühenduse koolidel: näiteks koolitusloa saamiseks kohustuslikud personaalsed sertifikaadid koolijuhile ja õpetajatele IB õppes või näiteks täiendavad kvalifikatsioonid erivajadustega õpilaste koolides. Samuti on spetsiifiline õppevara olemas mitmetes meie ühenduse koolides – rahvusvaheline unikaalne õppekava ja metoodika mitmetes erinevates koolides, eraldi õppekava ja veebiõppe platvorm e-gümnaasiumis, spordisuuna õppekava põhikooli astmetes jt. Samuti on ühistegevuse vajadus kõigile erakoolide ühendustel sarnane ning tehakse tihedat koostööd ka kõigi katusorganisatsioonide juhatuste tasemel. Seega tegelikkuses on kõikide ühenduste sees koolid, mille tekkimise ja tegutsemise eripära on perede vajadustest tulenevalt tekkinud ja väga keeruline oleks tõmmata piiri mingite lapsevanemate soovide vahele, et nende perede haridusliku mitmekesisuse vajadus on riigi või KOV poolt aksepteeritav, aga nende perede oma ei ole...

Eesti elukestva õppe strateegia 2020 dokumendis on ära toodud elukestva õppe süsteemi olulisemad edusammud ja kitsaskohad, mille määratlemisel on alusdokumentidena kasutatud „Eesti hariduse viis väljakutset – haridusstrateegia 2012–2020“ taustamaterjali ning Haridus- ja Teadusministeeriumi igal aastal uuendatavat dokumenti „Tark ja tegus rahvas“, mis kirjeldab põhjalikult Eesti hariduse olukorda ning seoseid Euroopa Liidu suundumustega. **Üheks olulisemaks edusammuks on dokumendi kohaselt muuhulgas ka alternatiivsete lähenemiste olemasolu** (nt Noored kooli, Tagasi kooli, erakoolid, waldorfkoolid, Hea algus), mis on muutnud formaalharidussüsteemi paindlikumaks, uuenduslikumaks, mitmekesisemaks. Alternatiivsete lähenemiste olemasolu loob soodsa keskkonna haridusliku mitmekesisuse tekkeks ning võimaldab lastevanematel liituda koolidega, kes pakuvad just nende arvates sobivaid õppemetoodikaid ja tingimusi. Mida rohkem on selliseid eripalgelisi koole, seda suurem on tõenäosus, et nende hulgas on selline kool, mis rahuldab konkreetse lapsevanema ja lapse erinevaid vajadusi ning loob võimalused täisväärtusliku ühiskonnaliikme üleskasvatamiseks.

Teie poolt saadetud pöördumise tekstist suutsime välja tuua kolm peamist teemapüstitust, mille osas esitame oma lühivastused alljärgnevalt:

1) Kirjeldada haridusliku mitmekesisuse erinevad vormid, mida omavalitsused saaksid kasutada oma koolivõrgu kujundamise üle otsustamisel

Tänane hariduslik mitmekesisus meie koolivõrgus on kantud suures osas just erakoolide poolt ja need koolid on tekkinud eelkõige perede vajadustest ja eelistustest lähtudes. Erakool ei saa tekkida ega püsima jääda kui seda kellelegi ei ole vaja või ta teeb oma tööd kehvasti. Oma olemuselt on erakoolid olnud seni vabatahtlikuks tasuliseks alternatiiviks neile peredele, kes mingil põhjusel eelistavad erakooli poolt pakutavat lähenemist ja sisu avalikus koolivõrgus pakutavale. Olgu selleks siis sisupõhine eristumine (näiteks steinerpedagoogika, kristlikud väärtused, erinevad õppesuunad, teistsugused õppematerjalid jms) või siis muud lapsevanema jaoks olulised lisaväärtused (väiksemad klassid, personaalsem lähenemine, koostöö peredega vms). Ehk erakoolid on teinud seni midagi teisiti või paremini, mille eest lapsevanemad on olnud valmis õppemaksu näol ka täiendavalt juurde maksuma.

Lapsevanemate poolt soovitud erinevat lähenemist, eripära või kvaliteeti ei ole otstarbekas täies ulatuses avalikus koolivõrgus pakkuda ja avalik koolivõrk ei peagi maksumaksja raha eest kõiki neid erisusi looma. Selleks ongi olemas hariduslikku mitmekesisust pakuvad erakoolid ja nende arvu pidev kasv näitab ühiskonna vajadust nende järele.

Erakooliseaduse muutmise eelnõu menetlemise käigus on Riigikogu Kultuurikomisjon pöördunud andmete kogumise ja erakoolide erisuse määratlemiseks kõigi erakoolide ühenduste poole ning esitame need andmed neile hiljemalt 15.detsembriks. Kindlasti on kultuurikomisjon nõus seda kogutud infot pärast ka HTM-ga jagama.

2) Kaardistada ja välja tuua meetmed, kuidas riik saaks lisaks haridustoetuse eraldamisele mitmekesisuse toetamisel abiks olla.

Kõige olulisem tugi riigi poolt haridusliku mitmekesisuse tagamisel on see, et luuakse kõigile koolidele võrdsed tingimused nii õppekava elluviimise kui rahastamise osas. Kõikide koolide rahastamise baastase riigi poolt peaks olema ühesugune sõltumata koolipidaja tüübist, suunitlusest või asukohast. See tähendab, et rahastamise baaspaketi saavad kõik koolid ja õpilased ühesugustel alustel (haridustoetus, tegevuskulude toetus, projektitoetused vms). Kui need tingimused on täidetud, siis tekitavad erinevad koolipidajad ise vajaliku mitmekesisuse, et täita lapsevanemate ootusi ja tagada lastele valikuvõimalus. Ühtlasi võiks riik haridusstrateegia kujundamise käigus selgelt ära määratleda, milline hariduslik mitmekesisus on riigi ja KOV koolide osas vajalik ja otstarbekas ning milline mitte (sh erivajadustega õpilased).

3) Esitada ettepanekud, milliseid tegevusi oleks vaja koostöös riigiga haridusliku mitmekesisuse tagamiseks.

Eesti Eraüldhariduskoolide Ühendus
Registrikood 80162219, Tondi 84, Tallinn 11316

Hariduslik mitmekesisus ja eripära on täiesti loomulik ja meie haridussüsteemi rikastav nähtus ning seetõttu tuleks soodustada selle teket. Riik saab ja peab reguleerima kogu koolivõrku ühesugustel alustel ja ei tohiks mitmekesisuse võimaldamise või rahastamise osas eristada riigikoolide, KOV-koolide ja erakoolide õpilasi. Rääkimata sellest, et ühele koolipidajale delegeeritakse õigus otsustada teise koolipidaja üle. Lapsevanemad ja lapsed on ühe ja sama riigi kodanikud, nad ei ole sõltuvalt koolivalikust kas riigi kodanikud, KOV kodanikud või erakodanikud. St et riik peab tagama ühtse regulatsiooni, mis võimaldab nende põhimõtete järgi käituda lisaks riigile endale ka KOV-del.

Loodame, et EEÜ tagasiside on Teile abiks edasiste tegevuste kavandamisel ja hariduskorralduslike küsimuste lahendamisel.

Teie poolt 24.11.2015 saadetud e-kirjast lugesime välja ka selle, et peale ettepanekute laekumist korraldab HTM vastava arutelu. Oleme omalt poolt valmis osalema kõigi hariduskorralduslike probleemide arutamisel ja erakoolisid puudutavate küsimuste lahendamisel.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ahto Orav
MTÜ Eesti Eraüldhariduskoolide Ühenduse juhatuse esimees